

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Härad: Sunnerbo Adress: Grönegatan 32 , Lund.
 Socken: Berga Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941. Född år 1879 ; Berga, Kronob. län.

Björkris och granris.	s. 5.
Lövet.	s. 5.
Björnmossa - "stakamossa".	s. 6.
Vitmossa.	s. 7.
Hamnardun.	s. 8.
Tisteldun.	s. 10.
Hundkäs.	s. 10.
Gul moss.	s. 10.
Björklöv.	s. 10.
Appelbark.	s. 11.
Enmossa.	s. 11.
Grankottar.	s. 11.
Bär av brakvedsbusken - "törstebär."	s. 12.
Stenmossa.	s. 12.
Sot och vatten.	s. 12.
Mjölonris.	s. 12-13.
Fällning av brynsten - brynstensvärta.	s. 13.
Nattlummer.	s. 13.
Rosor och lavendel.	s. 13.
Malört.	s. 14, 45-47.
Myskegräs.	s. 14.
Flugsvamp.	s. 15.
Islandslav - "brödmossa."	s. 15-16.
Vilda syror.	s. 16.
Solljuset.	s. 17.
Lind.	s. 18.
Fårull.	s. 19.
Potatis.	s. 20.

Aska.	s. 21.
Svinben.	s. 21.
Vit sand.	s. 22.
Enris.	s. 22.
Talg och vax.	s. 22.
Ett djurs urinblåsa(vid slakt)	s. 22.
" " klara hinna på mellangärdet.	s. 22.
Kåda.	s. 23.
Märgen i käkbenen(hos svin vid slakt)	s. 23.
Märgen i rörbenen(hos får el. nötkreatur)	s. 23.
Sven(vid slakt)	s. 24.
Svinhåret(vid slakt).	s. 24.
Nöthår.	s. 25.
Furutallar	s. 31.
Såven i björk, lönn, bok.	s. 31.
Vitsipporna.	s. 34.
Majsmör.	s. 36.
"Messmassmör" - midsommarsmör.	s. 36.
Nässlorna.	s. 37.
Järnörten.	s. 38.
Liljekonvaljen.	s. 41.
Rölleka.	s. 43.
Vattenklöver.	s. 43.
Fläderblomma.	s. 43.
Kamomill.	s. 43.
Isop.	s. 43.
Renfane.	s. 43.
Svarta vinbärsblad.	s. 44.
Oxfibler -"slåttergubbar".	s. 44.
Bark av brakved - "törstebark."	s. 45.
Mjöldrygor.	s. 45.
Beck.	s. 48.
Får- och bocktal.	s. 48.
Kåda.	s. 48.
Röksvamp.	s. 49.
Blad å körsbärsträd.	s. 50.

Sk. 7615: 1-84.

Vitlök, gräslök och annan lök.	s. 51.
Pepparrot, senap, timjan.	s. 51.
Backtimjan.	s. 51.
Kummin.	s. 51.
Humle.	s. 53.
Krusmynta, pepparmynta.	s. 53.
Salvia, åbrodd, isop.	s. 54.
Lavendel, roten av stensöta.	s. 54.
Kron.	s. 55.
Lingon.	s. 56.
Enbär.	s. 57.
Enbärsbuskens rot.	s. 60.
Ved av enbuske, som torkat på rot.	s. 61.
Rönnbär.	s. 61.
Ox e lbär.	s. 63.
Suräpplen(vildapel)	s. 64.
Sötäppel, päron, o.s.v.	s. 65.
Blåbär.	s. 66.
Odonbär och nypon.	s. 69.
Krusbär och körsbär.	s. 69.
Hallon.	s. 71.
Ormskinn.	s. 73.
Vinbär.	s. 74.
Bina.	s. 76.
Hasselnötter, ek- och bokollon.	s. 78.
Blodroten.	s. 80.
Pioner.	s. 80.
Slaktdjuren: korv , syltor och fläsk.	s. 82-84

ACC. N:R 7615 : 1.

Landskap: Småland

Härad: Funbo

Socken: Berga

Uppteckningsår: 1941

Upptecknat av: Hyll Fagerström

Adress: Georgsgatan 34, Lund

Berättat av: Emma Fagerström

Född år 1879 i Berga, Funbo socken

9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nu, när det pågående
kriget tvingar oss till större
sparsamhet, är det av intresse
att se, hur förra tidens män-
niskor levde och drog sig fram.
Dessa var i stor utsträckning
känslade till de medel,
som fanns i naturen och
begagna sig av dessa för
sitt uppehälle.

De föremål, vi äro
vana vid och "faga" som nä-
got alldeles "gult" som vi
ej kunna tänka oss vara förr.

No. 7615:2.

ACC. N:R

18.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Yell Fagerström

Härad: Sunnerbo

Adress: Glömgatan 32, Lund

Socken: Beja

Berättat av: Emma Fagerström

Uppteckningsår: 1941

Född år 1879 i Beja, Monrobo-län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

han, var för våra föräldrar
okända. Först var det givet-
vis för dem, som bodde på
landsbygdens. Där fanns på sin-
na hall inga som helst har-
delstodas, och där det fanns
någon i bästa fall, hade
man synnerligen lång väg
att gå. För husmor måste
därför vara synnerligen grä-
sam och vntänksam och var
taga vara på allt, som
kunde vara till någon
nytta. Hon fick själv till

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R No. 7615 : 3.
Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
Härad: Trummenbo Adress: Geonegatan 32, Lund
Socken: Berga Berättat av: Gunnel Fagerström
Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Berga, Kronobergs län

11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

veckor sina kläder. Dessutom
fick hon själv utgå för fa-
miljens läkare och dess
apotekare. På min tid,
säger min moder, var det
inte alls speniga till läka-
re vid minsta lilla sk-
vank. Om det överhuvudta-
get fanns någon läkare så
vände sig till, var det
en lång och besvärlig väg
att gå för den, som
bodde på landet. Ty hel-
st hade man tilläse el. dyl.

ACC. N:R 7615:4

Landskap: Småland Upptecknat av: Njell Fagerström
 Härad: Lunnebo Adress: Glömgatan 32, Lund
 Socken: Berga Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Berga, Kronobiskops

12
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att begagna sig av, utan
 det var att va sin egen lä-
 kare. Man hämtade sitt
 läkemedel i naturen. I
 skog och mark skövade man
 omkring och sökte efter si-
 ter, b.m. och man blev en
 stor kunnare av naturen.

De möjligheter, som
 fanns i naturen, som kun-
 de vara till nytta för
 uppskallat, utnyttjade man
 alltså i mesta möjliga mån.
 I lövsprickningen el-

Skriv endast på denna sida!

13

ACC. Nr M. 7615:5.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Härad: Summarbo Adress: Georgsgatan 32, Lund
 Socken: Beja Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Beja, Kemnabacken

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En månad senare skaldede
 man Gjötkris och granris och
 gjorde visor och viskor —
 visor av det skaldade Gjötk-
 riset och viskor av det
 skaldade granriset. Man
 gjorde dylika i sådan
 mängd, att det skulle
 räcka till förbrukning
 hela året.

Men, man hade ju-
 ven också att tänka på.
 Medan lövet efter lövsnick-
 ningen på leåd och buskar

ACC. N:R 7615:6

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Härad: Limmerbo Adress: Geonegatan 38, Lund
 Socken: Beja Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Beja, Kronobergs län

14.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var spätt, regrade man
 lön, som skulle använ-
 das till föder till svi-
 nen samt ävenledes till
 kalvar och kor. Detta
 tycktes smaka dem väl,
 och de äto begärligt där-
 av.

Man gick ut i
 skogen och plockade s.
 k. "stakamossa". Därmed
 menas, vad vi kalla
 björnmossa. Därav för-
 gärdigade man kvastar

stakamoss

ACC. N.R. 7615:7

Landskap: Småland Upptecknat av: Pell Fagerström
 Härad: Åmmerbo Adress: Stenegatan 3d, Lund
 Socken: Boge Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Boge, Ronöbo

15.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

vilka man använde till
 sopa med. För dylik kvast
 gick under namn av
 'stakamösskost'. Dessa
 kvastar fingo tjänst-
 göra som bäst sopbor-
 star. Den hade sin be-
 stämde plats, där den
 hängde, där den inte
 användes.

stakamö-
 kost

Vitmossa plucka-
 des före midsommar
 i skogstjärnen. Den tor-
 kades ute i luften och

ACC. N. R. 7615:8.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Härad: Limmerbo Adress: Georgsgatan 3d, Lund
 Socken: Beje Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Beje, Kronobergs län

16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

därfter lade man den
i något utkus under ta-
ket. Man plöskade i
stor mängd av denna mos-
sa. Ty därmed skulle
man golvat, och den skul-
le räcka hela året,
tills det var tid plöska
ny mossor.

Äldre dagar före
midsommar plöskades
även frammande. Denna
av mögen vid denna
tid. Då begav sig en

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 7615:9.

Landskap: Småland Upptecknat av: Nils Fagerström
 Härad: Sunnerbo Adress: Georgiegatan 14, Lund
 Socken: Berga Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Berga, Kronobergs län

17,
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

husmor ut för ängar
 och mader och tog rätt
 för sidan. Denna beed-
 des sedan ut för log-
 golv för att tocka. Hem-
 mardunen använde man
 till ifyllning i bolster-
 och dynor. Man kalla-
 de om 'dunbolster'. Det
 var alltså en bolster,
 fylld med sidan hem-
 mardun. Denna bolster
 användes till madrass.
 För samma ändamål

dunbolster

ACC. N:o M. 7615:10.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Härad: Lammhults Adress: Grönegatan 32, Lund
 Socken: Briga Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Briga, Kronsbo socken

18

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

tillvaratogs även tisteldun.

En husmor hade som vi förstått, en envärdande förmåga att utnyttja naturens rikdomar i växter och örter. Bland växterna somlade hon även hundkik samt gul mossor, som växer på gamla hus. Dessutom hade hon björklösa framställt hon gul pägg, fastän i olika

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. N. 7615 : 11.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Härad: Junnersås Adress: Grönegatan 34, Lund
 Socken: Beiza Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Beiza, Kronobergs län

19
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

nyanser.
 bitongult färga-
 des av appelback. En-
 massa gav den gus-
 gula färgen.
 De de gråde gran-
 kottarna böjats utveck-
 las, efter det granen
 blommat, med plockade
 men dessa. Sees fram-
 ställde men både röd
 och rödbrun färg. En
 husmor var alltid synner-
 ligen mån om att till-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Berga

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

7615: 12.

Upptecknat av: Kjell Fagerström

Adress: Grönegatan 32, Lund

Berättat av: Emma Fagerström

Född år: 1879; Berga, Sunnerbo socken

20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

varata färgväcker av s-
lka slag. Ty de var, som
vi först, kenne till stor
nytta, och av stor be-
tydelse.

Av björklöv och 'förs-
tebär', d. v. s. bä- av
brakevedsbuschen, åstad-
kom man grön färg.
Stenmossan gav brun
färg, vilken man kal-
lade 'stenmösabruent'.
Av sot och vatten fä-
gades mörkbrunt. Myö-

förs-tebär

stenmösabruent

Skriv endast på denna sida!

ACC. N. R. M. 7615 : 13.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
Härad: Lunnebo Adress: Göteborgs 32, Lund
Socken: Beja Berättat av: Emma Fagerström
Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Beja, Kronobolän

21.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Concis. gav grå färg.
Svart åstadkomms av bry-
nesvarta, d. v. s. en fyll- brynesvarta
ning av brynstenen, som
stannade i botten av
brynhorn, då man hade
slipat, eller, som man
också sa, brynt.

Nattlumen använ-
de man till att ut-
rota ohyra hos hus-
djuren.

Då man ville ås-
tadkomma, en vällek-

ACC. N:R 16.7615:14.

Landskap: Småland Upptecknat av: Pjell Fagerström
 Härad: Ämnebo Adress: Grönegatan 32, Lund
 Socken: Bjerg Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Bjerg, Rönnebo län

22

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hande doft använde
 man rosor och lavender.
 Dessa lades bland
 klutarna i klädskrin
 ne för att dessa
 skulle lukta väl.

Ville man förhind-
 ra, att kläderna blevo
 malätna, begagnade man
 sig av malört, som
 lades i klädskrinan. Ett
 annat botemedel mot
 mal var även mysk-
 gräs.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.º M. 7615:15-

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Härad: Ämneby Adress: Grönegatan 32, Lund
 Socken: Beja Berättat av: Emme Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Beja, Kronobergs län

21.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Som utrottnings-
medel mot flugor an-
vände man flugsvamp.
Denna fick alltså vi-
karica för den hos
oss så vanliga flugfän-
gen.

Så man satte in
innanförster använde
man i stället för bo-
mull 'brödmossa', d. v. s.
islandsblau. Ett namn av
brödmossa har denna
väst fått därav, att

brödmossa

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Breda

Uppteckningsår: 1941

ACC. N. R.

7615:16.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Kjell Fagerström

Gröngatan 32, Lund

Emme Fagerström

1879 i Breda, Sunnerbo

24.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

den ^{bakade} användas vid bakst
under mödär. Man plor-
kade då säden massa
fockade den och blanda-
de den i mjölet vid
bakningen av brödet.

ett annat surro-
gat vid bakningen var
vilda syror. Föet prä-
syorna, av vilka man
i övrigt tillagade stuv-
ning, repades av, kor-
kades och förvarades i
frändelse av missväxt.

ACC. N:R M. 7615:17.
Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
Härad: Sunnerbo Adress: Königsgatan 22, Lund
Socken: Boys Berättat av: Emma Fagerström
Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Boys, Kronobergs län

25.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det maldes fröet i mjö-
let, det brödes bakades.
En husmor till-
varatog och utnyttjade
i sanning solguset. Hon
blekte om väarna
sitt limgarn och sina
linnevävar i solen. Klä-
derna solades, för att
de ej skulle maläta.
Brödsäden solades om
vären, för att den ej
skulleunkna. Men bred-
de då säden på la-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Deger

Uppteckningsår: 1941

ACC. NR. 7615 : 18.

Upptecknat av: Kjell Fagerström

Adress: Glimnegatan 32, Lund

Berättat av: Emma Fagerström

Född år 1879 i Deger, Kronobergs län

26

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ken ute på marken i
solen. Man tockade all-
ka sorters bär i solen:
blåbär, rödbär, kruus-
bär, körsbär och nypon.
Också fisken, smäsillen
och sikken fingo utsättas
för de varma solstrå-
larna, där de var up-
hängda på väggarna
och tockades i solvär-
men.

Lin odlades och
därav tillverkades klä-

Landskap: Småland

Härad: Lunnarås

Socken: Bysa

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

M. 7615: 19.

Upptecknat av: Kjell Fagerström

Adress: Sönnegatan 32, Lund

Berättat av: Emma Fagerström

Född år 1879 i Bysa, Knekebo län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

der i hemmet. Man till-
varar mycket roga lin-
fröet, vilket användes
till läkemedel och för-
dervara. I vissa fall be-
gagnades det även till
bröd vid bakningen, nämligen
i brist på annat
mjöl.

Alla kläder av yl-
le, såsom vadmal, klän-
ningtyg, skumpor o. s. v. till-
verkade husmöen i hem-
met av uller från fåren.

ACC. N:R M. 7615:20.

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjell Fagerström
 Härad: Lunnarbo Adress: Glömgatan 32, Lund
 Socken: Beja Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1889 i Beja, Kronobergs län

28.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag nämnde nyss
 på tal om linet, att lin-
 fiöl i vissa fall även an-
 vändes vid bekvägen i
 beist på annat mjöl. I
 detta sammanhang kan ek-
 så nämnas något om
 potatismjöl. Ett po-
 tatismjöl, en husmoder
 behövde i sitt hushåll,
 tillverkades av potatis-
 i hemmet. Potatisen re-
 vos för hand, och där-
 för skedades stävelsen

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R 7615: 21.

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjell Fagerström
 Härad: Lannarbo Adress: Göteborgs St. Lund
 Socken: Berga Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Berga, Rindö socken

29.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

och torrades. Potatis -
 mjöl begagnade man bi-
 de till mjöl och gröt.
 Det begagnades dessutom
 till avredning av krea-
 mer o. dyl.

Ja man skulle
 rengöra kläderna, an-
 vände man aska. Man
 tillagade såpa genom
 kokning av stick ask-
 lut samt svinben och
 flött. Som rengöringsme-
 del användes aska a-

abo.
 80 sid
 48

Landskap: Småland

Härad: Lunnarbo

Socken: Berge

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

7615:22

Upptecknat av: Kjell Fagerström

Adress: Gånggatan 34, Lund

Berättat av: Emma Fagerström

Född år: 1879 i Berge, Kronobergs län

30.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ven till putning. Vid ren-
göring av träkär, kok-
kär o. s. v. begagnade man
sig av vit sand, och 'enlag'
d. v. s. avkok på snes-
och halv och var
störte man gus.

Vid slakt till-
varatogs både djurets
urinblåsa och den kla-
ra kinnan på snellan-
gårdet, som lockades.
De användes sedan till
glas i lykter, förländ

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Beja

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

7615:23

Upptecknat av: Kjell Fagerström

Adress: Hönegatan 32, Lund

Berättat av: Emma Fagerström

Född år 1879 i Beja, Skonob. län

31.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

m.m.

Vid lagning av
stata stekärl be-
made man sig av kä-
da, som man samla-
de in på våren el-
ler sommaren.

Vid slaktning-
en av svin tillvaratogs
men mängden i käll-
nen. När det gällde fjä-
 eller mötkeatur, tog
man vara på mängden
i rökbenen. Den mängd

Landskap: Småland
Härad: Sunnerbo
Socken: Berg
Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

7615:24

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Karl Fagerström

Grönegatan 32, Lund

Grönegatan 32, Lund

1879 i Berg, Ronneby län

32.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

smälte husmodern ner
och använde som smöj-
olja till spinnsöcken m.m.
Vid svinslakt gjorde
man skosmöja. Den-
na användes både som
skosmöja och till vagn-
smöja. Man tillvare-
tog ävenledes svinbrä-
ret och förfärdigade där-
av kryddor i hemmet,
vilket här användes till
stoppning i selputor
och akkyror. De svin-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 7615 : 25

Landskap: Småland Upptecknat av: Agnet Lagerström
 Härad: Lunnarbo Adress: Göteborgs St. Lund
 Socken: Beje Berättat av: Emma Lagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1878 i Beje, Lunnarbo

33.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

här vävde kvinnorna
 vevades kvantäcke
 till sådant användes
 till att hänga över sä-
 karna, när malden
 köddes till och från
 kvarnen. Hjärtäcken
 spunns och vävde kvin-
 norna av möttor.

En husmor på
 den tiden förstod sig
 på att laga väl va-
 ra på tiden. Med
 sitt lilla barn på

ACC. N:R M. 7615:96.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Lagerström
 Härad: Sunnerbo Adress: Grönegatan 32, Lund
 Socken: Örby Berättat av: Kjell Lagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år: 1889 i Örby, Kemnäs län

34.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

armen fick hon även
 utföra andra sysslor.
 Ibland kunde hon stic-
 ka på en strempa,
 samtidigt som hon gav
 barnet di. När hon stod
 vid spisen och laga-
 de maten, pressade
 hon även på att sköta
 något annat arbete,
 exempelvis stic någ-
 ra trådar i väven och
 lät spinnrocken surra
 ett tag då och då.

Landskap:

Småland

Härad:

Lunnerbo

Socken:

Bjerg

Uppteckningsår:

1941

ACC. N:R

7615

: 27

Upptecknat av:

Helle Augustin

Adress:

Lundagatan 34, Lund

Berättat av:

Emma Augustin

Född år

1879 i Bjerg, Ronöb. län

35.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vi ha här sett,
hur som gångna tiders
människor vid fristod
att genom ontanke och
arbetsamhet, sparsamhet
och idoghet från natu-
rens och djurens värld
förskaffa sig, vad de
behövde för sitt liv
och uppehälle. Inte mind-
re visade sig dessa
egenskaper, när det
gällde maten, och att
från naturens värld

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 7615:98.

Landskap: Småland Upptecknat av: Agell Fagerström
Härad: Lannavbo Adress: Göteborgsgatan 32, Lund
Socken: Beja Berättat av: Emma Fagerström
Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Beja, Komsbo-sten

36.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skappa sig (de) botemedel
och mycket sjukdomar
och krantheter. Jag
nämnde i bögen i avdes-
sa uppteckningar, att
en husmor fick vara
hemmetts såväl läkare
som apotekare. Ja, det
är förvisso sant. Hon
kände till naturens
läkemedel som ingen
annan — växter och
örter, och hon skaffade
sig därav gäld sin

ACC. N:R 16 7615:29

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Härad: Tranemo Adress: Georgsgatan 34, Lund
 Socken: Bjerga Berättat av: Gunnar Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1821 i Bjerga, Kemnäs län

28.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

medecior. Ofta gjord lek-
 ten avleddes på någon
 klok gubbe, eller gum-
 ma, som var känd för
 någon särskild förmåga,
 när det gällde att be-
 sta sjukdomar, och till
 vilken man vände
 sig i kinkiga fall och
 i fall av någon svår-
 re sjukdom. Man vet
 berättat om många
 sådana gubbe eller
 gumma, som visste

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 7615:30.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Lagerstedt
 Härad: Sunnerbo Adress: Georgagatan 32, Lund
 Socken: Beje Berättat av: Lenna Lagerstedt
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Beje, Kemnabacken

38.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att bota, vad ingen
läkare förmådde. Men
det är mi förhålla
sig (där) med deras
skicklighet - inbilled
eller verklig - de voro
mästare i att kän-
na till markens blom-
ster.

När snön hade
smält bort för väder,
begav sig husmodern
ut i skog och mark,
för att se vad som

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 7615:31.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Härad: Funmörbo Adress: Georgsgatan 24, Lund
 Socken: Beje Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Beje, Kungälv

39
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

stod att upphitta. Nu
 varo funtallarna la-
 gom stora att plor-
 ka och socka. 'Fall-
 stunt' var nämligen
 ett bra botemedel
 mot väck. Nu
 började också säven
 att skiga i skåden.
 Nu kunde man för-
 skaffa sig lagen i
 skåden, var sig det
 gällde björk, björn
 eller bok. Man var

Fallstunt

ACC. N:R M. 7615:32.
Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
Härad: Lunnerbo Adress: Georgsgatan 34 Lund
Socken: Bjerga Berättat av: Emma Fagerström
Uppteckningsår: 1941 Född år 1899 i Bjerga, Ronneby län

40.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

rade ett hål i en
björk i skogen och sat-
te en liten ränna
i hålet. Då hängde
man en kruk på
rännan, i vilken björk-
lagen fick rinna.
Om man ej ville bo-
ra i trädet, kun-
de man blott skär-
a av en kvist, och
sedan hängde man
krukan på kvisten.
Man gick till vägen

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 7615:33

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Lagerström
 Härad: Lunnebo Adress: Grönegården 32, Lund
 Socken: Deja Berättat av: Gunnar Lagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1871 i Deja, Kronobergs län

41.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

för samma sätt, när
 det gällde lönn och
 bok. Lönnlagen var
 den sötaste och den
 bästa. Av denna lag
 såväl som av lagen
 från de båda andra
 hädslagen kattes väl-
 ling. Man byggde även
 dricka, därav och kok-
 te därav ävenledes
 kaffe. Då lagen var
 sot i sig själv, behöv-
 de man ej något sor-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R 7615:34

Landskap: Sonåland Upptecknat av: Karl Fagerström
 Härad: Lunnerbo Adress: Björnegatan 32, Lund
 Socken: Nägg Berättat av: Karl Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år: 1871 i Nägg, Rönnebo

42
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ker till kaffet. Man
använde även lagen
till deggrad. Man druck
också av lagen entant,
sådan den var. Då
bojde den smeltte-
tid helst vara kokt,
annars kunde man
riskera att få, som
deffekt "källan".

Källan

Bland blommor
som kunde tjänstgö-
ra som läkemedel,
märktes vitsipporna.

Landskap:

Småland

ACC. N:R

7615:35

Härad:

Lunnerbo
Deja

Socken:

Upptecknat av:

Rune Fagerström

Adress:

Göteborgs 22, Lund

Berättat av:

Rune Fagerström

Uppteckningsår:

1941

Född år

1877 i Deja, Ronneby län

43
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vitsipporna, med latinska namn. 'anemone nemorosa' gingo under namn av vittnevar. När vitsipporna började blomma om våren, begav sig husmodern ut i marken och plöjde sådana. Hon skulle nämligen använda dessa för att lägga på plankor i brännvin. Detta brännvin gick under namn

vittnevar

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **7615:36.**

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjelle Pagsjösten
 Härad: Lunnebo Adress: Göteborgs 3 d. län
 Socken: Beeg Berättat av: Emma Pagsjösten
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1881 i Beeg, Kronobergs län

44.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

av 'vitwebeännorin' och användes som läkemedel vid särskador.

vitwebeännorin

En nitisk och omständsam husmor lagade även till 'majsmör' och förevade hon och använde, osaltat, som salva mot hudsjukdomar och svär fistel m. m. Hon lagade ävenledes till s. k. 'messmassor', d. v. s. midsonnar-

'majsmör' majsmör

messmassor

ACC. N:o 7615 57. *Kjell Lagerström*
 Landskap: *Småland* Upptecknat av:
 Härad: *Limmerbo* Adress: *Göteborg 32, Lund*
 Socken: *Beja* Berättat av: *Kjell Lagerström*
 Uppteckningsår: *1941* Född år *1899* i *Beja, Nöbbelöv*

45.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

smör, vilket använ-
 des på samma sätt.
 Bland de mat-
 nyttiga växterna märk-
 tes också nässlarna.
 Dessa skulle plock-
 kas innan första
 maj. Nässlarna hoc-
 klades och begagna-
 des till käl i hem-
 met och huskallet un-
 der vintern s. k.
 nässalkäl. För att
 förekomma kläda

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R 7615:38.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Lagerstedt
 Härad: Funnebo Adress: Grönegatan 32, Lund
 Socken: Bjerg Berättat av: Emma Lagerstedt
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1871 i Bjerg, Kronobergs län

46.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skulle man också
 äta vässelkål för-
 re nämnda tid. Sy-
 lta nyttiga växter
 var ävenledes 'jäm-
 öten' som koktes
 till kål.

Husmörn gjor-
 de stuvning av vil-
 da syror. Vi ha även
 sett, hur fjöet gräsy-
 rorna repades, av-
 fockades och för-
 varades, för den här-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R 47. 7615:39.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Lagerström
 Härad: Lunnerbo Adress: Geonégatan 34, Lund
 Socken: Boys Berättat av: Emma Lagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Boys/Lunnerbo

47.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

dels det skulle bli missväxt. I så fall maldes fiöt i mjölet vid brödbakningen. Man hade då ont om mjöl, och det gällde spara. Men även andra surrogat vid brödbakningen hade man under svåra år, s. k. vödar, som nämnts (fick) ^{blev det enda} den s. k. 'brödmossan', d. v. s. inlands-

ACC. N:R 7615:40

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Härad: Lunnebo Adress: Storgatan 32, Lund
 Socken: Boysa Berättat av: Kjell Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Boysa, Lunnebo, Småland

48.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

laven, i mjölet, då
 man bakade bröd, g-
 ter att den först so-
 kades ut malds till
 tredje surrogatmedel
 i blist grå mjöl fick
 även linfröet utgö-
 ra, som tillvaratogs
 nog och användes
 till bröd.

Protatismjöl fick
 man, som vi ha sett
 av protatis, som re-
 vos för hand, varef-

Obs! upprep-
 ning av 81
 28 + 29

Landskap: Småland
Härad: Lunnarbo
Socken: Berg

ACC. N:o

7615 : 41

Upptecknat av: Kjell Fagerström
Adress: Grönegatan 32, Lund
Berättat av: Emma Fagerström
Född år 1879 i Berg, Kronobergs län

Uppteckningsår: 1941

49.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

der stätkelsen sila-
des nu dockades. Po-
tatismjöl använde man
både till mjöl och gröt
samt till avredning
av krämer o. dyl.

Vi ha nyligen sett
att 'vitlucor', d. v. s. vit-
sigrov i bjänvin, s. k.
'vitlucorbjänvin', använ-
des som läkemedel
vid särskador. Även
hijekonvaljen använ-
des som medicin.

nyttigt

ACC. N:R N. 7615:42.

Landskap: Småland Upptecknat av: Hell Fagerström
 Härad: Sunnerbo Adress: Georgiegatan 33, Lund
 Socken: Beys Berättat av: Ernst Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Beys, Kronobergs län

58.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vår liljekonval-
 gen blommade, repa-
 des blommorna från
 stjälkarna och stop-
 grades på flaskor
 i brännvin. Detta
 användes sedan som
 medicin mot hjärt-
 fel och fallandesju-
 ka.

Många andra
 växter insamlades, tor-
 kades och förvarades
 till husapotek. Där

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R 7615:43.
Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
Härad: Lunnarbo Adress: Georgsgatan 22, Lund
Socken: Beja Berättat av: Gunnar Fagerström
Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Beja, Hambö län

57.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

denna varo rällicka.
Den växt ansågs
som blodrenande me-
del. Vattenklöver
brukades som te
mot vattenrott som
botemedel mot fö-
kylning användes flä-
derblomma, kamomill
och isop. Mot väk
använde man senfa-
ne, vilken växt bru-
kades även ledas mot
flera andra sjuk-

Skriv endast på denna sida!

Landskap:

Småland

Härad:

Lammhult

Socken:

Berga

Uppteckningsår:

1941

ACC. N. R.

7615 144

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Görelle Fagerström

Göteborgs Stads

Görelle Fagerström

1879 i Berga, Kramfors län

52.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

dommar. Saman alledes
gällde svarta vin-
bärsblad. Mot var-
jehanda sjukdomar
fann man boteme-
del hos växterna.
Botemedlet mot åt-
skilliga sjukdomar
bl. a. mot bölder, trä-
de man i otfibler,
vilka gingo under namn
av slättergubbar. Den
na vet koktes i gröt
som lades på bäl-

slättergubbar

Skriv endast på denna sida!

Landskap: *Småland*

Härad: *Lunnebo*

Socken: *Bege*

Uppteckningsår: *1941*

ACC. N:R

7615:45

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

*Karl Fagerström
Kronögatan 32, Lund*

Emma Fagerström

1871 i Bege, Kronob. län

53.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

den. Tröstebark, d. v. s. Tröstebark
bark av bekväd
insamlade man och
använde som avför-
ringsmedel. Myrddyg-
gor användes som blod-
stillande medel. Mal-
ötsväkten användes
till åtskilligt. Då man
östen blommade, skör-
dade man hela bus-
ken. Såväl dess blad
som blomma använ-
des som botemedel

Landskap: Småland ACC. N:R M. 7615:46.
Härad: Lammbo Upptecknat av: Ylla Fagerström
Socken: Berg Adress: Gröngatan 32, Lund
Uppteckningsår: 1941 Berättat av: Emma Fagerström
Född år 1879 i Berg, Kramfors län

54.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mot mycket. Man la-
gade ter av malöten,
som användes mot
dålig mage. Malöit
på brännvin skulle
vara bra boteme-
del mot dålig mat-
lust. Malöit i ett
glas fiskt vatten,
som fick stå och
draga ett halvt
dygn utgjorde en
god blodreningskur.
Man skulle dricka

Landskap: Småland ACC. N:R 7615:47
Härad: Junnersbo Upptecknat av: Kenn Fagerström
Socken: Bjura Adress: Georgsgatan 32, Lund
Uppteckningsår: 1941 Berättat av: Emme Fagerström
Född år 1879 i Bjura, Rönneby

55.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ett glas sådant mal-
vetsvatten någon
och apton. Då ett
malkreatur hade di-
arré, kattes mal-
vetsvatten, av vil-
ket djuret sedan fick
att dricka. Då en
ko mjölkade besk
mjölk, gav man hen-
ne lite malvetsvatten som
skulle råda botten
däremot.

Av rosor gör-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 7615:48.
Landskap: Småland Upptecknat av: Kell Fagerström
Härad: Lannerbo Adress: Georgsgatan 32 Lund
Socken: Beça Berättat av: Emne Fagerström
Uppteckningsår: 1941 Född år 1877 i Beça, Kramfors län

56.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de man rosenvatten
som man begagna-
de till ögonsmjöja.
I k. dragplåster som
man använde mot
diverse ont, bölder o. dyg.
ehöll man av kända
sedan man
kokt densamma
med tillsats av beek-
fär - eller bocktal.
Man var därför mån
om att samla kända
prä vären eller som-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M.7615:49

Landskap: Småland Upptecknat av: Nils Fagerström
 Härad: Junnebo Adress: Grönegatan 32, Lund
 Socken: Bjerga Berättat av: Conne Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Bjerga, Kemnäs län

52.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

marer, så att man skulle ha till hands för dylika ändamål. Särskom i medicinskt hänseende använde man kåda (till), som förut nämnts, till att laga svåra läkmedel med.

Röksvamp, som tockats på kotten, kallades vanligen 'fräsball'. Denna svamp tog man vara på

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Beja

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

№ 7615:50

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Pyellegarden
Görögatan 34, Lund
Emma Fagerström

1879 i Beja, Kronobergs län

58.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och utnyttjade till
att stämma blod med,
då någon exempel-
vis kuggit av en puls-
eller blodåder. Så
primitivt gick man
sällsaga och vid åder-
lätning användes den-
na Swamp för sam-
ma ändamål.

Man plocka-
de bladen på körs-
bärsträdet, torka-
de dessa och använ-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: *Småland*

Härad: *Lunnerbo*

Socken: *Briga*

Uppteckningsår: *1941*

ACC. N:R

M. 7615:51.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Kjell Lagerström

Gröngatan 32, Lund

Kjell Lagerström

1879 i Briga, Smålands län

59.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

de som röktobak.
Vittlök, gräslök
och annan lök, an-
vändes som kryddväe-
ter. Så också peppar-
rot, senap och him-
jan. Backstämjan plock-
rades och användes
till kryddor för korv.
Kummen brade man
stor användning för.
Man insamlade också
denna växt i riklig
mängd. Den använ-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R N. 7615 : 52. 60.
 Landskap: Småland Upptecknat av: Kalle Tagerström LUNDS UNIV.
 Härad: Limmerbo Adress: Gronegatan 22, Lund FOLKMINNES-
 Socken: Bjerga Berättat av: Bonne Tagerström ARKIV
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1889 i Bjerga, Kronobergs län

des nämligen både
 till kryddor i bröd
 och till kyrkkryddor, de
 den blandades i socker
 den brukades även
 des till läkemedel
 vid olika sjukdo-
 mar såväl för män-
 niskor som djur. Man
 ha också kummen i
 ostlöpet för att smak-
 sätta osterna.

Till kryddväte-
 lerna höjde även

Landskap: Småland

Härad: Ljungerbo

Socken: Dege

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

M 7615:53

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Gunnar Lagerström
Gunnarström, Håland
Gunnar Lagerström
1879 i Dege, Rönneby län

6/2
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

humle, som för till-
vacknings. Då humle-
knopparna voro full-
mogna, skäddades
humlet, som användes
till att blanda i mal-
tet vid bryggningen av
maltöl, detta för
att ölet skulle bli
starkare och få bättre
smak.

Andra krydd-
växter som odlades,
var krusmynta, pep-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland
Härad: Ljungerbo
Socken: Bjerga
Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R M. 7615:54
Upptecknat av: Kjell Lagerstedt
Adress: Grönegatan 32, Lund
Berättat av: Kjell Lagerstedt
Född år 1879 i Bjerga, Kronobergs län

62

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

parmynta, salvia, ä-
brodd, isops. och lav-
del. Roten av sten-
söta tillvaratogs och
insamlades. Den tor-
kades och användes
som sötmedel i kaff-
fe och fruktsoppor.
Vi ha förut sett huru-
som man bl.a. kok-
te kaffe av såväl
björklag, som bok-
och lönnlag, vilken sist-
nämnda var söstast.

Landskap: Småland

Härad: Lännebo

Socken: Byggn

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

N. 7615:55

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Kjell Engeström

Engeströmgatan 34, Lund

Byggn, Småland

1879 i Byggn, Småland

63.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

Till detta kaffe behö-
des sedan ej något
socker, då lagen
som sagt var söt
av sig själv.

Korn mältes till
malt, som sedan tor-
kades, varefter det
malades och bryggdes
till maltöl.

På hösten var
det bärens tid. Då
gäldade det för en hus-
mor, att tillvarata

mälta

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R N. 7615:56.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Lagerström
 Härad: Lunnerbo Adress: Emmegråsen 32 skän
 Socken: Boys Berättat av: Emmegråsen
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1871 i Boys, Ronneby län

64.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

så mycket ^{bär} som möjligt,
 som hon sedan bered-
 de för olika, ändamål,
 till saft, sylt, mos o.s.s.v.
 Hennesmodern begav sig
 då till skogen med
 händerna fulla av
 bär och grannar för
 att plocka lingon.
 Varje dag kom hon
 hem med bärarna fulla,
 ty det var gott om
 lingon. Hon plockade
 hundratals kannor lin-

Skriv endast på denna sida!

65.

Senior

*** betydelsefullt
hälsomedel utgjör-
de också Enbären, som

Landskap: Småland

Härad: Grimmerby

Socken: Nygr

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

M. 7615:58.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Kjell Pagerskiöld

Grönegatan 32, Lund

Kjell Pagerskiöld

1889 i Nygr/Kemnaböle

66.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

användes för olika ändamål. Dessa insamlades skäppvis under hösten. Sedan fingo de gå igenom sin arb. De avbästades, resslades, därefter skivades. Efter att ha lockats malde husmorn dem på en maltkvarn och bryggde sedan därav ö. k. enbärsöl. Enbärsölet användes

reslas

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R N. 7615:59.
Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
Härad: Junnersbo Adress: Gröngatan 32, Lund
Socken: Briga Berättat av: Emma Fagerström
Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Briga, Kungälvslän

67.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

des vid bakning av
sötlimpor. De vär-
den därav kokades
sirap, som man be-
gagnade som söt-
medel i stället för
socker. Sirap bred-
des också på brödet
och fick därigenom
också tjänsägöra som
smör. Men enbären
voro, även nyttiga
för djuren. Fälvad
malde man enbä-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Berg

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

7615:60.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Kjell Fagerström

Grånegatan 32, Lund

Kjell Fagerström

1881 i Bergskronobacken

68.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

ren och gav kon, då
hon mjölkade sunn
mjölk. Detta ansågs
då kunna 'hjälpa upp'
mjölken. Men även
roten av enbär-
busken begagnades.
Den användes till
medicin. Den ko-
kades då i vatten
och dekokten in-
togs som boteme-
del mot bl. a. blod-
brist. På samma sätt

Landskap: Småland

Härad: Lammhults

Socken: Östra

Uppteckningsår: 1741

ACC. N:R

7615:61

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Peter Fagerström
Gånggatan 32 Lund
Peter Fagerström
1829 i Östra, Kungälv

69.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

med veden av en
enbuske, som lor-
kat på rot. Den kok-
tes liksledes, och de-
kokten därav be-
gagnades som me-
dicin mot vatten-
rot och sjukligt ledvat-
ten.

Andra bär, som
plockades på hös-
ten, voro rönnbä-
ren, dessa rödgu-
la klasor, som ly-

ACC. N:R 7615:62

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjert Fagerström
 Härad: Lunnarbo Adress: Gröngatan 22, Lund
 Socken: Boça Berättat av: Hjert Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Boça Kemnabö län

70.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ser så vackert som
 höstarna. Bärkla-
 sarna skäddes man
 för skäddar och upp-
 hängde till torkning.
 De torkade bärren
 användes som me-
 dicin mot yrsel och
 huvudvärk. Särskilt
 voro de ett väl-
 kommet botemedel
 för gamla personer,
 när de besvärades
 av yrsel eller hu-

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Deja

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

M. 7615:63.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Kjell Fagerström

Gröngatan 32, Lund

Emm. Fagerström

1879 i Deja, Sunnerbo socken

71.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

vedväck.

På samma sätt
som med rönnbären
samlade man in
stallbär och socka-
de dessa. De an-
vändes till soppor
men äts också kor-
ra som en lätke-
het under vintern.
Särskilt var det en
förtjusning för bar-
nen att klättra
i stallbärsträden, där

ACC. N:R

7615:64.

Landskap:

Småland

Härad:

Lunnarbo

Socken:

Brygga

Uppteckningsår:

1941

Upptecknat av:

Hilse Fagerström

Adress:

Häregatan 12, Lund

Berättat av:

Emma Fagerström

Född år

1879 i Brygga, Lunnarbo socken, Småland

72.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

de stodo ^{meirande} i utkanten
av någon hage, och
där ^{värkade} pojkarne fingo
ge utlopp för sin in-
neboende energi och
klättra i träden. Ty
det var ju för små-
pojkar ett omtyckt
nys.

På vildarslag u-
de i skogskanten vä-
te ävenledes suräpplen.
Dessa tillvaratogs ok-
så och lockades. Des-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

Härad: Tunmenbo

Socken: Boesjö

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

7615:65

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Helen Petersson
Gärnegatan 32, Lund
Boesjö

1879 i Boesjö, Ronneby län

72.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

sa torkade äppelbi-
tar till husmodern
i dricksvattnen un-
der sommaren, för
att syrsätta vatten-
net. Men, det var ju
inte bara sådan fukt
utan all annan, som
en husmoder behöv-
de i hushållet, som
hon torkade, vanli-
ga sötäppel, päron
o. s. v. Sådana äppel-
eller päronbitar kräng-

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Nysa

Uppteckningsår: 1940

ACC. N:R

M. 7615:66.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Rjell Fagerström

Gröngatan 32, Lund

Emma Fagerström

1879 i Nysa, Kronobergs län

74.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

75.

LUNDS UNI
FOLKMINNE
ARKIV

Rjell Fagerström
Gröngatan 32, Lund
Emma Fagerström
Nysa, Kronobergs län

des på ett snävt och
fingo hänga över eld-
skaden för att locka.
Men, bland skogs-
vären spelade givet-
vis även blåbären
en betydelsefull roll.
Man begav sig ut i
skogen och skogsback-
kanerna och återvände
med korgarna
fulla. Fy gummarna
oro skickliga och flit-
tiga bärlockare.

Skriv endast på denna sida!

vila
en tids
sina
kuvor
dem
bland
re in-
ödsle
ed bär-
hade
som
i hem-
män-
beta

Landskap: Småland

Härad: Sunnebo

Socken: Neger

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

7615:68.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Kjell Fagerström

Grönegatan 32, Lund

Emma Fagerström

1877 i Neger/Sunnebo socken

76.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

och vore nöjda och be-
lättna ändå i all
sin strävsamhet. Kvin-
norna högo merendels
inte färdiga, följande de
plockat körgarna ful-
la. De kunde de slå
sig ner i någon skops-
bläcke och inuendiga
en smågås och kan-
ske också förfriska sig
med en god kopp
kaffe, saft eller
mjölk. Så var det att

Landskap: *Småland*

Härad: *Lunnebo*

Socken: *Bjerg*

Uppteckningsår: *1941*

ACC. N:R

M. 7615:69

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Kjell Fagerström

Grönegatan 32, Lund

Gunnar Fagerström

1879 i Bjerg, Knektöla

77.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gå hem och ta del av
hushållsbestyrken igen
och framför kvällen stod
korna och väntade på
att bli mjölkade. Men
plockade även odonbär
och myrbrön. Såväl bli-
bären som dessa mest-
nämnda bär lockades
i solen.

Andra sådana
bär som lockades i
solen, var, som nämnt
krusbär och körsbär.

Landskap: *Småland*

Härad: *Lannebo*

Socken: *Beja*

Uppteckningsår: *1941*

ACC. N:R

M. 7615:70.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

*Kjell Fagerström
Hörsöförför 32, Lund
Emma Fagerström
1889 i Bergshöfnäs, Småland*

78.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Dessa bäi funnos i två
gårdarna. Utmed stam-
men av kösbäisthå-
det stodo stegar upp-
resta, på vilka bäi-
plockarna sprungit
upp och ner och fyll-
de sina korgar eller
spannar i någon stor
korg eller spann ne-
red på marken. På
gräsmattan nedanför
och under trädet lågo
fuset med kösbäi, som

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 7615:71.

Landskap: Småland Upptecknat av: Hell Dagvick
Härad: Sunnerbo Adress: Grånegatan 34, Lund
Socken: Boys Berättat av: Gunnar Dagvick
Uppteckningsår: 1941 Född år 1889 i Boys, Kronobergs län

79.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

bläst eller på annat
sätt fallit ner. Och det
var bara att plocka. Och
man tog väl vara på
alla vänen.

Av de olika vä-
nen kokade man så
sagt röks kläm, ko-
kade sylt o. s. v. Av
koisbärsbladen gjorde
man, som vi ha sett,
röktobak genom att
torka dem.

Städgärda

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

ACC. N:R

M. 7615:72.Härad: Lunnevad

Upptecknat av

Socken: Byggnäs församling

Adress:

Uppteckningsår: 1941

Berättat av

Född år

Hjelle FagerströmGeorgsgatan 32, LundByggnäs församling1877 i Byggnäs församling

80.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hade man även hal-
lonen. Dessa funnos
även uppe i backar-
na eller i övrigt li-
ket varstades i ut-
kanten av hagar och
skogar. Dessa bär tog
man naturligtvis ib-
stän vara på och kok-
te därav saft, kram,
sillagade sylt o. s. v.
(Man insamlade
om höstarna bä-
de hasselnötter, ek-)

ACC. N:R Ab. 7615:73. 81.
 Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström LUNDS UNIV.
 Härad: Lunnebo Adress: Göteborg 32, Lund FOLKMINNES-
 Socken: Beja Berättat av: Emma Fagerström ARKIV
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Beja, Kungälv

Men, när
 man var ute, och
 plorkade där, kunn-
 de det trändas, att
 man blev biten av
 någon huggorm som
 krypitt fram från
 någon buske, eller
 låg, gissande sig i
 solen, på en skogs-
 eller backstig. Dyrka-
 des man, dödas de-
 men tillvaratog man
 omokinnat, eller

Landskap: Småland

Härad: Ljungerbo

Socken: Bejs

Uppteckningsår: 1940

ACC. N:R

M 7615

74

Upptecknat av

Adress:

Berättat av

Född år

Hylla Tagerstäm
Göteborgs 3d, Lund
Anna Tagerstäm

1829, Bejs, Kånnsö län

82.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

om man hittade nå-
got dylikt ute på
marken. Detta an-
vändes som bot-
medel mot rön-
beck.

När det annars
gällde att 'stämna blod'
då någon exempelvis kuggat
av en puls- eller blod-
åder, ha vi sett, hur som
röksvampen fick spela sin
roll. Sammaledes vid åderlätning
ute i skid.

Stämna blod

Landskap: Småland

Härad: Sunnerbo

Socken: Baga

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

167615:75

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Peter Fagerström

Grönegården 32, Lund

Emma Fagerström

1829 i Baga, Kramnabacken

81.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

gårdens var natur-
ligtvis ej heller vin-
bären, de svarta och
de röda, att förglömn-
na. Av dessa såväl som
de andra trädgårdsbären
kokades saft, till-
lagades kräm och
sylt. Den svarta vin-
bärsboken hade ä-
ven sin betydelse i
medicinskt hänseende.
Det var de svarta vin-
bärsbladen, som till-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

Härad: Sunnabö

Socken: Bejn

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

7615:76.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Kjell Fagerström

Grönegatan 32, Lund

Comme Fagerström

1877, Bejn, Kronobergs län

84.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

varatogs och bevakades
mot väsk och flera
andra sjukdomar. Si-
var fallet ävenledes
med den väsk, som gåi
under namn av ren-
fane, som jag tidiga-
re ha nämnt.

I samband med
skadgärdarna och bä-
ren, som där fanns,
vill jag nämna den
biodling, man där
hade, för att få

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

Härad: Sunnebo

Socken: Nya

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

N. 7615:77.

Upptecknat av: Björn Fagerström

Adress: Honegatan 32, Lund

Berättat av: Björn Fagerström

Född år 1877 i Nya Klackarsten

85.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

honing ur vat. Man
tillvadaratör även
vildhoning efter vil-
da bin. Honing kün-
de användas för
olika ändamål. Vid
föckylning kunde man
koka mjölk eller
värma läden, till
vilken man till-
satt honing o. k.
honingsmjolk. Det-
ta används hjäl-
pa mot föckyl-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 7615:78.

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjelle Fagerström
 Härad: Trummenbo Adress: Grönegatan 32, Lund
 Socken: Beja Berättat av: Emma Fagerström
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Beja, Rönneby län

86

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ning. Vid bakning o. dyg-
 kunde man också
 använda honung.

Vi har myss-
 set, vilken roll vä-
 ra bärbuskar spe-
 lade för gångna
 tiders människor. Men
 även vissa löd tra-
 de betydelse för den
 föntom det rent este-
 tiska värdet. Sådana löd
 var föntom fuktstaden, has-
 sel, ek och bok. Man in-
 samlade om höstarna både berrnätter,

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

Härad: Lannarbo

Socken: Breda

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

N. 7615:79

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Myrte Fagerström

Gumlagatan 3d, Lund

Emma Fagerström

1879 i Breda, Keskob. i Län

89.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

ARKIV

och m. bokallon. De bå-
da sistnämnda använ-
des till svinfoder. An-
nat sådant svinfoder
fick lövet efter lös-
sprickningen på städ
och buskar utgåva.
Medan det var
späkt segrade man
lövet. Detta fick
utgåva foder även-
ledes till kalvar
och kor.

Om annan fo-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: *Småland*

Härad: *Sunnerbo*

Socken: *Deja*

Uppteckningsår: *1941*

ACC. N:R

M 7615:80.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Kjell Fagerstedt

Göteborgs St. Lund

Kjell Fagerstedt

1879 i Deja, Resnäsken

88

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

denna för djuren
utgjorde linpröet, som
någa tillvaratogs för
denna såväl som
andra uppgifter, som
vi ha sett.

Botemedel mot
sommarsjuka hos nöt-
kreaturen hade man
i blodroten. Denna
växt plockades där-
för och lockades för
dessa ändamål. Pi-
oner, som avbröts

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland

Härad: Lunnarbo

Socken: Beja

Uppteckningsår: 1941

ACC. N:R

M. 7615:81.

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Hjertegårdens

Stingatan 34, Lund

Benny Fagerström

1889 i Beja, Kemnaden

89

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

midssommarafton, kackades och användes för samma ändamål.

Då en nötkreatur hade diarré, kokte man malört i vatten och gav sedan djuret att dricka därav. Då en ko mjölkade besk mjölk, gav man henne stor malört.

ett läkemedel

Ho! se

sid 55

Samma

sak

ACC. N:R 7615:82.

Landskap: Småland Upptecknat av: Pjell Fagerström
 Härad: Bohuslän Adress: Bohuslän
 Socken: Bohuslän Berättat av: Bohuslän
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1879 i Bohuslän

90.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

vid olika guldsmar
 avskedades för djuren ut-
 gjorde hemmen, som
 insamlades i stor
 mängd för denna som
 för sina andra an-
 darna, som jag följt
 berätt.

Genom slakt
 i hemmet av de eg-
 na, uppfödda och
 goda slaktdjuren
 fick man allt so-
 vel, man behövde

Ab! se
 sid 59.

Landskap:

Småland

ACC. N:R

N. 7615:83.

Upptecknat av:

Kjell Fagerström

Härad:

Adress:

Göteborgs St. Lund

Socken:

Orega

Berättat av:

Emma Fagerström

Uppteckningsår:

1941

Född år

1879 i Orega, Ronneby län

91.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i ett hustrull. Huv-
modern tillagade bär-
de korv och syltar.
Hon saltade och rö-
kade själv korven och
fläsket. Vi ha sett,
hur som såväl djurets
urinblåsa som den
klara himnan för mel-
långärdet fygos i
bark för olika upp-
gifter. I detta som
i allt annat visade
gammna tidens män-

Uppg. -
marg.

Skriv endast på denna sida!

7615:84

92.

ACC. N:R

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Hjell Fagerström

Härad:

Adress:

Göteborg 34, Lund

Socken:

Beja

Berättat av:

Gunn Fagerström

Uppteckningsår:

1941

Född år

1879 i Beja, Krasnodar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ni ska stor sparsam-
het och uppfinnings-
riktighet. I dessa
besparings- och bered-
skaps tider kunna
vi lära mycket av
deras arbetsamhet
idoghet och sparsam-
het.

Skriv endast på denna sida!